

Oefenen met optische en geluidssignalen op de openbare weg

Met ingang van 1 april 2015 geldt er een permanente vrijstelling voor het oefenen op de openbare weg in het besturen van een voorrangsvoertuig. De vrijstelling geeft de bestuurders die in opdracht van een hulpverleningsdienst rijonderricht in het besturen van een voorrangsvoertuig krijgen of geven de bevoegdheid om blauw zwaailicht en sirene te voeren voor trainingsdoeleinden, dus zonder een dringende taak.

Voorwaarden

Aan het oefenen met optische en geluidssignalen (OGS) op de openbare weg heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu strikte wettelijke voorwaarden verbonden. De voorwaarden zijn in te delen in:

1. eisen aan de rijinstructeur
2. eisen aan het voertuig
3. overige voorwaarden.

Het handelen in strijd met deze voorwaarden is verboden en op grond van artikel 178 van de Wegenverkeerswet 1994 een strafbaar feit.

Eisen aan de rijinstructeur

Aan de rijinstructeur die wil gaan lesgeven in het rijden met optische en geluidssignalen op de openbare weg zijn de volgende eisen gesteld.

- > De rijinstructeur moet WRM-bevoegd zijn (dit geldt voor ieder rijonderricht, ook zonder optische en geluidssignalen).
- > Daarnaast moet de rijinstructeur gecertificeerd zijn volgens het multidisciplinair vastgestelde competentieprofiel, voor het oefenen met optische en geluidssignalen op de openbare weg (OGS⁺-pas).

OF

De rijinstructeur is in het bezit van het diploma Politierijinstructeur of Militair rijinstructeur en als zodanig werkzaam bij de politie of het Ministerie van Defensie.

OGS⁺-certificering rijinstructeurs

De OGS⁺-certificering geeft invulling aan de in de vrijstelling genoemde verplichting tot het inrichten van een certificeringssysteem voor oefenen op de openbare weg.

De OGS⁺-certificering is gebaseerd op het multidisciplinair vastgestelde competentieprofiel voor rijinstructeurs van hulpverleningsvoertuigen.

De OGS⁺-certificering is ondergebracht bij het IBKI, het instituut waar ook de WRM-certificering is belegd. Het IBKI verzorgt de examinering en certificering van rijinstructeurs die trainingen willen geven met optische en geluidssignalen.

Uitgangspunten OGS⁺-certificering

- > De instructeur beheerst de basisvaardigheden voor de 'gewone' rij- en instructietaak (middels het normale rijbewijs en de WRM-certificering).
- > De OGS⁺-certificering richt zich alleen op de rijtaak en niet op de hulpverleningstaak. De OGS⁺-certificering zegt dus niets over kennis van de branche, maar geeft uitsluitend duidelijkheid over de bevoegdheid van de instructeur om rijtrainingen met optische en geluidssignalen op de openbare weg te verzorgen.
- > De OGS⁺-certificering richt zich uitsluitend op het certificeren van rijinstructeurs voor training met optische en geluidssignalen. Het opleiden van rijinstructeurs om met optische en geluidssignalen te rijden en les te geven, wordt aan de markt (particuliere opleiders) overgelaten.

De instructeurs moeten een examen afleggen dat bestaat uit twee onderdelen.

IBKI-examen		
Theorie-examen 35 minuten	25 meerkeuzevragen	<ul style="list-style-type: none">> wetgeving (Regeling Optische en Geluidssignalen, Wegenverkeerswet, Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens)> verkeersgedrag (richtinggevend kader, beroepshouding)> brancherichtlijnen (brandweer, politie, ambulance)
Praktijkexamen 75 minuten waarvan 60 minuten rijden	7 hoofdrijtaken en 2 bijzondere manoeuvres	<ul style="list-style-type: none">> beoordeling op veiligheid, voorspelbaar gedrag, voorbeeldfunctie, vlot en vloeiend> zwaartepunt op de spoedritten

Meer informatie over de inhoud, instroomeisen, uitvoering, beoordeling en geldigheid van de examenonderdelen kunt u vinden op:
www.ibki.nl > Overig aanbod > Rijinstructeur OGS⁺

De rijinstructeur krijgt een aparte pas voor het OGS⁺-certificaat. Het is niet mogelijk om dit bij de WRM-pas erop te zetten. De rijinstructeur mag alleen lesgeven met optische en geluidssignalen voor de voertuigcategorieën die op zijn WRM-certificaat staan. Het OGS⁺-certificaat wordt automatisch ingetrokken bij het verlopen of intrekken van het WRM-certificaat.

Geldigheidsduur certificaat

Het OGS⁺-certificaat is vijf jaar geldig. Daarna moet de rijinstructeur opnieuw een praktijkexamen afleggen. Voorafgaand aan dit examen moet de rijinstructeur deelnemen aan een bij-/ nascholing van een dagdeel. Er wordt één OGS⁺-certificaat afgegeven voor alle voertuigcategorieën.

Uitwisselbaarheid politie/defensie met IBKI-certificering

Er zijn politie- en defensierijinstructeurs die naast hun taak bij politie en defensie, ook bij andere opleidingsinstituten rijopleidingen op het gebied van rijden met optische en geluidssignalen verzorgen. De bevoegdheid van politie- en defensierijinstructeurs om met optische en geluidssignalen te trainen zonder aanvullende certificering geldt alleen voor werkzaamheden in dienst van politie en defensie. Als zij ook in de particuliere markt trainingen willen verzorgen, hebben zij dus een OGS⁺-pas nodig. Omdat deze persoon vanuit politie of defensie geacht wordt over de benodigde kennis en vaardigheden te beschikken, kunnen personen die in het bezit zijn van het diploma politierijinstructeur of militair rijinstructeur én die als rijinstructeur werkzaam zijn bij politie of defensie de OGS⁺-pas aanvragen bij het IBKI.

Andersom geldt de uitwisseling niet; de OGS⁺-pas van IBKI is niet inwisselbaar met het diploma van politierijinstructeur of militair rijinstructeur. De reden hiervoor is dat de eisen aan deze instructeurs verder gaan dan alleen de lesbevoegdheid en het rijden met optische en geluidssignalen.

Eisen aan het lesvoertuig

Het voertuig waarmee wordt lesgegeven in het rijden met optische en geluidssignalen op de openbare weg moet uitgerust zijn als voorrangvoertuig.

- > Het lesvoertuig moet voorzien zijn van blauw zwaailicht en sirene en het uiterlijk van een voorrangvoertuig hebben (art. 5 eerste en vijfde lid, en art. 7 Regeling optische en geluidssignalen 2009).
- > Lesvoertuigen van politie, brandweer en spoedeisende medische hulpverleningsdiensten moeten voorzien zijn van goedgekeurde striping.
- > Lesvoertuigen van overige aangewezen diensten (art. 1 Regeling optische en geluidssignalen 2009) moeten aan weerszijden voorzien zijn van een embleem of naam van de hulpdienst (≥ 314 cm²).

Daarnaast moet het lesvoertuig conform het Reglement rijbewijzen art. 8 en 9 uitgevoerd zijn met dubbele bediening en extra spiegels. Het inbouwen van deze dubbele bediening in een regulier voertuig kost, afhankelijk van de aard van het voertuig, enkele honderden euro's.

Voor het geven van trainingen met optische en geluidssignalen op de openbare weg worden in principe lesvoorrangvoertuigen van de hulpverleningsdienst gebruikt. Voor situaties waarin dit niet mogelijk is, kan men terecht bij het Instituut Fysieke Veiligheid.

Overige voorwaarden

Naast eisen aan de rijinstructeur en het voertuig gelden nog de volgende voorwaarden.

- > De oefenrit met optische en geluidssignalen wordt gegeven in opdracht van een hulpverleningsdienst zoals bedoeld in art. 29, eerste lid, van het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990.
- > De oefenrit mag uitsluitend plaatsvinden na toestemming van de meldkamer van de betreffende hulpdienst in de regio waarin wordt gereden. De kleur van het voertuig is leidend: een oefenrit in een brandweervoertuig wordt aangemeld bij de brandweermeldkamer
Het gaat daarbij om de specifieke rit, op een specifiek moment en locatie. Er kan dus geen sprake zijn van een algemene toestemming. De meldkamer kan de toestemming tot een oefenrit altijd weigeren of intrekken.
- > Tijdens de oefenrit moeten de rijinstructeur en cursist zich aan de brancherichtlijn van de betreffende hulpverleningsdienst houden.
- > De cursist is een (toekomstige) voorrangsvoertuigbestuurder.
- > Degene die het voertuig bestuurt, is in het bezit van een rijbewijs dat geldig is voor het besturen van dat motorrijtuig.
- > De instructeur moet te allen tijde aanwezig zijn in of bij het motorrijtuig waarmee wordt gereden. Voor motorrijtuigen van de motorrijtuigcategorieën B, C en D, geldt dat de instructeur zich op de instructeursplaats in het voertuig bevindt, voor motorrijtuigen van de motorrijtuigcategorie A geldt dat instructeur zich in de onmiddellijke nabijheid van het motorrijtuig bevindt.

Veelgestelde vragen

Wie is er juridisch aansprakelijk tijdens het oefenen met optische en geluidssignalen op de openbare weg?

Wanneer het voertuig valt onder de categorie AM, B, C, D of E en er in het voertuig dubbele bediening aanwezig is, zal meestal de rijinstructeur als juridisch bestuurder strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld. Er zijn altijd uitzonderingen, bijvoorbeeld als een cursist sterk tegen de aanwijzingen van de instructeur ingaat, of als de cursist opzettelijk andere handelingen verricht dan normaliter van hem verwacht worden. In dat geval toetst een rechter in hoeverre de schade aan de feitelijke bestuurder of aan de instructeur als bestuurder is toe te rekenen.

Bij civielrechtelijke aansprakelijkheid hangt het af van de arbeidsrelatie tussen de rijinstructeur en het opleidingsinstituut. In het algemeen is primair het opleidingsinstituut als werkgever civielrechtelijk aansprakelijk. Ook wanneer de cursist aansprakelijk wordt gesteld is primair de werkgever civielrechtelijk aansprakelijk. Uiteraard bepaalt de rechter op basis van de exacte omstandigheden van een individueel geval uiteindelijk de aansprakelijkheid.

Advies

Controleer bij de verzekeringsmaatschappij of het trainen met optische en geluidssignalen op de openbare weg valt onder de dekking van de verzekering.

Moet het lesvoorrangsvoertuig voorzien zijn van een blauw L-bord?

Nee, dit is niet verplicht, maar ook niet verboden. Omdat een gemarkeerd lesvoertuig verwarring kan veroorzaken bij medeweggebruikers kiezen de meeste hulpverleningsdiensten ervoor om lesvoertuigen te gebruiken die uiterlijk niet herkenbaar zijn als lesvoertuig.

Zijn er regels voor de oefenrit qua aantal, duur en route?

Er zijn geen regels verbonden aan het aantal en de duur van de ritten tijdens trainingen met optische en geluidssignalen. Vanwege mogelijke overlast voor de omgeving en de potentiële risico's, wordt geadviseerd het aantal ritten en de duur van de ritten in verhouding te laten staan tot het leerrendement. Bij de opleiders die onder de pilot hebben gereden werden in de totale rijopleiding gemiddeld 5 tot 6 ritten met optische en geluidssignalen per student gereden, waarbij iedere rit circa 4 tot 15 minuten duurde. Overlast voor de omgeving kan ook voorkomen worden door de routes en momenten van de ritten te spreiden.

Hoe moet een oefenrit worden aangemeld bij de meldkamer?

Op dit moment zijn er voor brandweer en ambulance nog geen landelijk uniforme afspraken met de Nederlandse meldkamers over het aanmelden van oefenritten. Brandweer Nederland en Ambulancezorg Nederland streven er samen met de meldkamers naar om bij de centralisering van de meldkamers een eenduidige, eenvoudige procedure rondom het aanmelden van oefenritten te maken. Voor nu is het per regio en dienst noodzakelijk om afspraken te maken. Het gaat daarbij om de regio waarin het voertuig rijdt. De meldkamer moet immers toestemming geven voor de specifieke rit omdat het onwenselijk wordt geacht als een operationeel uitzierend voertuig in verband met een oefenrit met optische en geluidssignalen langs een echt incident rijdt. De meldkamer kan dan ook altijd de toestemming tot een oefenrit weigeren of intrekken. De toestemming van de meldkamer is uitsluitend voor het voorkomen van het rijden door meldingen. De meldkamer hoeft niet te controleren of de instructeur, student, het voertuig en de rit voldoen aan de eisen uit de vrijstelling! De oefenrit wordt aangevraagd bij de reguliere meldkamer van de hulpverleningsdienst. Hierbij is de kleur van het voertuig leidend. Dus als in het incidentele geval een ambulancechauffeur een rijtraining zou krijgen in een brandweervoertuig, dan wordt de rit aangemeld bij de brandweermeldkamer.

Waar kan ik een opleiding tot rijinstructeur OGS volgen?

Er zijn diverse (particuliere) opleiders die deze opleiding aanbieden. Deze komt u op het spoor door op internet te zoeken op 'rijopleiding optische en geluidssignalen'.

Deze factsheet is gebaseerd op de notitie 'Oefenen met optische en geluidssignalen op de openbare weg' (21 december 2015, <http://bit.ly/2nAYTLc>). Verder is er op de website van het Kenniscentrum Voorrangsvoertuigen een aparte pagina gemaakt met alle relevante informatie over het oefenen op de openbare weg en de OGS⁺-certificering. Hier vindt u ook het onderzoeksrapport over de pilot, de vrijstelling en de brondocumenten voor het OGS⁺-examen. Ga hiervoor naar www.kenniscentrumvoorrangsvoertuigen.nl en klik op het tabblad 'OGS⁺'. Op de website van het kenniscentrum vindt u verder relevante informatie op het gebied van voorrangsvoertuigen, inclusief een kennisdossier. Heeft u vragen op het gebied van voorrangsvoertuigen? Wij beantwoorden ze graag. Stuur daarvoor een e-mail naar info@ifv.nl

Omslagfoto: PDS

Instituut Fysieke Veiligheid, april 2017